

nímu závazku, nýbrž je v zaviněném prodlení, stihají škodlivé následky prodlení toho (§§ 1295, 1323 a 1324 obč. zák.). Musí proto žalovaný nésti i následky znehodnocení rakouské koruny, mezitím nastavšího. Příčilo by se všem právním zásadám, aby obmeškalý dlužník těžil ze svého vlastního prodlení, a aby mohl škodlivé jeho účinky svalovati na smluvníka, jenž smlouvě řádně dostál.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po stránce právní posoudil odvolací soud věc správně, a postačí v první řadě poukaz na důvody napadeného rozsudku, jež nebyly vyvráceny právními vývody dovolatelovými. Tento omezil se na opakování právních námitek, vznesených v odvolacím spisu proti rozsudku procesního soudu, a byly námitky tyto vyvráceny již odvolacím soudem. Nesprávným je názor dovolatelův, že přepočítací kurs nebyl sjednán na určitou dobu. Nestalo se tak ovšem výslovně, avšak odvolací soud správně poukázal na to, že úmysl stran nenesl se k jinému (čl. 278 obch. zák.) a že určitý přepočítací kurs sjednán byl pouze pro případ bezodkladného placení kupní ceny (gegen prompte netto Kassa). Žalovaný jako obchodník věděl dobře, že při kupní smlouvě směřuje úmysl stran k tomu, by každé dostalo se rovnocenného vzájemného plnění. Žalobce vzal na se risiko již tím, že sjednal se žalovaným přepočítací kurs pro případ bezodkladného placení, nelze však od něho žádati, by po několika měsících přijal plnění, jež vzhledem k poklesu kursovní hodnoty stalo se takřka bezcenným. Faktury zněly na kupní ceny ve měně československé. Obsahovaly mimo to doložku: »Umrechnungskurs 6½:1, zahlbar gegen prompte netto Kassa«. Odvolací soud právem pokládá doložku tu za jednotnou úmluvu, v níž jedno ustanovení závislé je na druhém. Jakmile žalovaný nevyhověl požadavku promptního placení, nemůže již domáhati se výhody určitého přepočítacího kursu i zvláštního platiště, důsledkem čehož byl právem odsouzen, by platil přímo žalobci ve měně československé. Nezáleží proto na tom, že bude ve skutečnosti platiti více, než kdyby byl platil ve smluvenou dobu, neboť pozbyl sjednané výhody tím, že jí nepoužil včas. Nesprávným je náhled, že žalobce měl by se domáhati náhrady škody zvláštní žalobou. Kupní smlouvou založen byl nárok na zaplacení kupní ceny, kterou žalobce skutečně požaduje, mimo to byl žalovaný odsouzen k náhradě úroků z prodlení, k čemuž nebylo třeba zvláštní žaloby. Konečná námitka, že žalobce dosud nezařídil vrácení částky, složené pro něho žalovaným u vídeňského bankovního spolku a že toho ani nenabídl, nebyla dříve vznesena, a nelze k ní proto přihlédnouti v řízení dovolacím. Ostatně poukázal odvolací soud správně na bezvýznamnost skutečnosti, že částky ty připsány byly žalovaným na jméno žalobcovo, ježto se tak stalo proti vůli tohoto.

Čís. 2694.

Kdo předal bance cizí valuty, pro něž mu banka zřídila zvláštní účel, nemá nároku na zisk, jehož snad banka docílila obchody s jeho cizí valutou.

Bylo věci toho, kdo svěřil bance cizí valutu za vyvezené zboží, by přikázal bance, odvésti valutu bankovnímu úřadu. (Nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. o obchodu cizími platidly). Neučinil-li tak, nemůže na banku nastupovati o náhradu škody proto, že valut neodvedla.

(Rozh. ze dne 5. června 1923, Rv I 744/23.)

Žalovaný byl v obchodním spojení se žalující bankou a vybíral si zálohy na peníze, jež pro něho na žalující banku docházely za zboží, vyvezené do Německa, v markách. Když marka začala klesati, zřídila banka pro žalovaného v dubnu 1921 zvláštní účet marek, jež rozlišoval od účtu v Kč, kam zapisovala pouze zálohy, poskytované žalovanému. Ježto se účet marek stále znehodnocoval, žádala v únoru 1922 žalovaného, by jí dal ku krytí těchto poklesem marky a znehodnocením markového účtu povstalých rozdílů 12 směnek po 1500 Kč, z nichž mu každý měsíc vždy dne prvního jednu předloží k zaplacení a spokojí se s těmito splátkami jen v tom případě, budou-li splátky přesně dodržovány. V opačném případě vyhradila si právo všechny zbývající směnky učiniti ihned splatnými. Žalovaný tyto směnky in bianco svým podpisem jako příjemce podepsal. Ježto žalovaný splátek přesně nedodržel, vymohla si žalobkyně proti němu směnečný platební příkaz na 18.000 Kč, proti němuž žalovaný namítl vzájemnou pohledávku, ježto prý mu byla způsobena škoda tím, že banka, ač k tomu byla dle zákona ze dne 28. listopadu 1919 čís. 644 sb. z. a n. povinna, marky, jí odevzdávané, odváděti bankovnímu úřadu ministerstva financí, neodvedla. Kdyby byla dle §§ 6, 11 a 20 cit. zákona jednala, byla by marky zpeněžila dle tehdejších výhodných kursů, a žalovaný nebyl by ničeho dlužen, naopak měl by u banky asi 25.000 Kč, neboť dobropisy za odvedené marky by přesahovaly zálohy u banky vybrané. Dále namítl žalovaný, že banka marky, jež vykazuje, v držení nemá, neboť jest prý nemyslitelné, by peněžní ústav přes katastrofální pokles marky podržel si marky žalovaného. Žalobkyně zajisté marky výhodně zpeněžila a jest povinna, jsouc obohacena, připsati výtěžek za marky asi 70.000 Kč žalovanému k dobru. Směnečný platební příkaz byl ponechán v platnosti s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Neoprávněna jest výtku, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní a že odvolací řízení zůstalo neúplným (§ 503 čís. 4 a 2 c. ř. s.). a) Pokud se tkne námítky, že žalobkyně nemá marek, jež došly pro žalovaného, ježto je zpeněžila, a proto jest povinna, vydati žalovanému to, oč se na jeho účet obohatila, dlužno připomenouti toto: Jest všeobecně známo a nižší soudy správně k tomu poukázaly, že banky neuschovávají peněz, jež komitenti jim odevzdávají nebo jež pro komitenty docházejí, nýbrž jimi obchodují. Kdo odevzdá bance československé koruny, ví, že banka jich nepodrží, nýbrž použije jich k různým obchodům, ale žádného rozumného člověka nenapadne, žádati na bance, by mu vydala to, co získala obchody, prováděnými jeho penězi;

každý ví, že mu přísluší jen nárok na vrácení odevzdaných československých korun a na náhradu smluvených, po případě obvyklých úroků. Stejně i ten, kdo přenechá bance cizí valuty, pro něž mu banka zřídí zvláštní účet, znějící na cizí valutu, může — nebylo-li nic jiného ujednáno — od banky jen požadovati, by mu vrátila cizí valutu a přirostlé úroky, ale nemá nároku na zisk, jehož banka snad docílila obchody, k nimž použila svěřené jí cizí valuty, vždyť by rubem toho bylo, že by banka mohla po případě žádati na komitentovi náhradu ztráty, která by vzešla takovými obchody. Žalovaný, k jehož příkazu zřídila žalobkyně zvláštní účet pro docházející marky, a jenž přes opětovné upozornění a vyzvání odepřel realizaci tohoto účtu, nemůže tudíž na žalobkyni žádati nic jiného, než výplatu účtu v markách. S tohoto právního hlediska nebylo třeba, prováděti důkazu o tom, že žalobkyně zpeněžila došlé marky, a nelze spatřovati vadnost a neúplnost odvolacího řízení v tom, že tyto důkazy zejména též důkaz korespondencí žalující filiálky s ústřednou, týkající se markového účtu, a odúčtováním v příčině prodaných marek, nebyly připuštěny ani v druhé stolici. b) Také pokud se tkne otázky, jaké důsledky mělo, že banka od dubna 1921 neodváděla marky bankovnímu úřadu, lze souhlasiti s nižšími soudy. K »Pokynům pro provádění obchodů cizozemskými platidly«, které byly předloženy teprve při odvolacím líčení, nelze dle §§ 482, 513 c. ř. s. míti zření, poněvadž jde o pouhou vnitřní instrukci, jež není nadána mocí zákona a nebyla náležitě uveřejněna. Odvolací soud neměl jí vlastně od odvolatele ani přijati a ke spisům přiložiti, nýbrž měl ji prostě vrátiti. Proto nutno také pominouti veškeré vývody dovolacího spisu, pokud se zabývají touto instrukcí a odvozují z ní důsledky. Nižší soudy na základě sdělení bankovního úřadu ministerstva financí zjistily, že podle oběžníku tohoto úřadu marky jako exportní valuta od 1. září 1921 již se neodváděly. V tom, že nebyly odvedeny marky, došedší pro žalovaného od 1. září 1921, nelze tedy vůbec spatřovati porušení předpisů nařízení vlády ze dne 28. listopadu 1919, čis. 644 sb. z. a n., a šlo by jen o dobu od dubna do 1. září 1921. Tu pak lze souhlasiti s názorem nižších soudů, že dle §u 6 zmíněného nařízení bylo vzhledem k tomu, že žalovaný nevyvážel zboží prostřednictvím žalující banky, tato také neobstarávala vývozních povolení, nýbrž prováděla pouze inkaso peněz a další úhrady ve smyslu jeho určitých příkazů, věci žalovaného, by žalobkyni, pokud šlo o marky, získané vývozem zboží v každém jednotlivém případě přikázal, aby odvedla marky bankovnímu úřadu, a, neučinil-li tak, nýbrž přikázal-li naopak žalobkyni, by mu je na zvláštním účtě připisovala, musí jako příkazovatel přičítati sám sobě škodu, která mu snad vzešla neodváděním marek bankovnímu úřadu, a nemůže za ni činiti odpovědnu žalobkyni. Tato — věděla-li o tom, že jde o vývozní valutu, mohla se sice státi trestnou dle čtvrtého odstavce §u 21 zmíněného nařízení, — po případě bylo právní jednání v poměru mezi ní a žalovaným dle §u 879 obč. zák. ničí, — ale nelze tvrditi, že žalobkyně jest vůči žalovanému zcela nebo částečně (§ 1304 obč. zák.) povinna náhradou škody, když se zachovala přesně dle příkazu žalovaného; tím méně pak lze v poměru mezi žalobkyní a žalovaným použití předpisů §§ 1301 až 1303 obč. zák., které předpokládají škodu, jež několik osob společně způsobilo někomu třetímu. Když tomu tak,

nebylo ovšem třeba prováděti důkazy o výši tvrzené škody, a nelze ani v tom směru vytýkati odvolacímu řízení neúplnost po rozumu Šu 503 čis. 2 c. ř. s.

Čís. 2695.

Výrok o útratách zajišťovací exekuce není vykonatelným, dokud není právoplatně rozhodnuto o hlavním nároku.

(Rozh. ze dne 5. června 1923, R II 216/23.)

Žádost vymáhajícího věřitele, by mu byla povolena exekuce pro útraty, jež mu vznikly vedením zajišťovací exekuce proti témuž dlužníku, soud prvního státního soudu zamítl, ježto výrok o útratách zajišťovací exekuce stane se vykonatelným teprve s pohledávkou, jejíž vykonatelnost však nebyla prokázána. Rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Rekursu nelze upřít oprávněnosti. § 371 čis. 1 ex. ř. v doslovu čl. VII. čis. 46 novely ze dne 1. června 1914, čis. 138 ř. zák. připouští zajišťovací exekuci bez osvědčení na základě potvrzujícího rozsudku odvolacího soudu, bylo-li proti němu podáno dovolání, a jest exekuci tuto provést způsobem, v Šu 374 ex. ř. uvedeným. Ježto však pohledávka přisouzena a útraty přiřknuté dvěma stolicemi právoplatně přiřknuty nejsou, nelze povolit prodej zabavených věcí. Ohledně útrat této exekuce ku zajištění platí však ustanovení Šu 41 c. ř. s. § 74 ex. ř., totiž povinná strana musí je po uplynutí lhůty k plnění vymáhající straně zaplatiti, a jest tato také oprávněna, ku jejich vydobytí žádati prodej zabavených věcí, neboť, ježto vymáhající strana má nárok na zajištění, jsou útraty také nutné ku dobytí práva. Strana dvěma stolicemi odsouzená jest tedy povinna útraty zajišťovací exekuce zaplatiti a byla vymáhající strana oprávněna také žádati o pokračování v exekuci za účelem vydobytí těchto útrat; ježto exekuce byla již povolena, nebylo zapotřebí ovšem o povolení exekuce žádati, nýbrž pouze o pokračování, ježto zabavené předměty stačí úplně ku krytí malicherné pohledávky útratové.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Útraty exekučního návrhu a výkonu exekuce jsou příslušenstvím hlavního nároku a následkem této své akcesorní povahy sdílejí osud pohledávky hlavní. Zajišťovací exekuce, i když návrh na její povolení jest zákonem odůvodněn, povoluje se vždy prozatímně a v předpokladu, že se vymáhaná pohledávka stane vykonatelnou. V případě, že by byla hlavní pohledávka právoplatně odůznána, nese podle Šu 376 ex. ř. vymáhající věřitel veškeré s povolením a výkonem zajišťovací exekuce spojené útraty sám. Nemohou se proto tyto útraty státi vykonatelnými, pokud není o hlavní pohledávce rozhodnuto. První soud tedy právem bezdůvodnou žádost za exekuci k dobytí útrat zajišťovací exekuce zamítl.